

Atsauču datu veidošanas darbnīca: **padomu lapa**

Šī padomu lapa palīdzēs iepazīt apraksta struktūru un lauku aizpildīšanas noteikumus ATS.

- Aizpildiet laukus, izmantojot iespējami precīzu un pilnīgu informāciju.
- Ja informācija nav zināma, lauku atstājat tukšu – **neminiet**.

VĀRDFORMAS

- **Vārdforma** = (personām) konkrēts vārda, uzvārda pieraksts nominatīvā
 - (piemēram: Rainis / Jānis Pliekšāns / Rainis, J., vārdformas citās rakstībās)
- Vienai entītei var būt **bezgalīgi daudz vārdformu**.
- Vārdformas iedalās:
 - **Pamatforma** (katrai valodai tikai VIENA; atzīmē ar ✓)
 - **Papildformas** (var būt ļoti daudz),
- Katras vārdformas laukos ievada datus, kas attiecas uz konkrēto vārdformu (nevis visu ierakstu!).
 - **Nozīmīgākie lauki iezīmēti dzeltenā krāsā!**

Lauks	Paskaidrojums	Piemērs	
Valoda	Vārdformas valoda (<i>izvēlas no saraksta, ierakstot pirmos valodas burtus</i>).	latviešu valoda	
Pilns vārds	<i>Sistēma ģenerē automātiski no pārējiem laukiem.</i>	Jānis Pavils II	
Vārds	Ja ir vairāki vārdi, raksta vienā laukā.	Jānis	
Uzvārds	Dubultuzvārdus latviešu valodā atdala ar defisi ‘-’	Pavils	
Numerācija	Norāda numerāciju, kas saistīta ar vārdformu.	II	
Citi apzīmējumi	Norāda frāzes vai vārdus, kas raksturo personas titulu, garīdzniecības pakāpi, uzrunas formu vai cita veida papildu apzīmējumu (piemēram, “barons”, “juniors”, “priesteris” u. c.), kas palīdz atšķirt personas ar vienādu vārdu un uzvārdu. NB! Tās nav citas vārdformas, vārdi, uzvārdi.	juniors (<i>Dāvis Sīmanis, juniors</i>) barons (<i>Georgs fon Manteifels, barons</i>)	
Tēva vārds	Norāda, ja vārdformā lieto tēva vārdu (<i>krievu tradīcijā</i>). Latviešu vārdformām norādīt nav nepieciešams.	Давидович (Александр Давидович Гриberman)	
Avots	Aizpilda brīvā formā, norādot avotu, kurā konkrētā vārdforma atrodama/lietota.	Nacionālā enciklopēdija	
Datējums no / līdz	Vārdformas lietojuma periods (nevis personas dzīves gadi!) <i>Parasti to nenorāda, bet specifiskos gadījumos to var norādīt (piemēram, kad tiek mainīts uzvārds).</i>	Ieva Bērziņa	<u>līdz 2005</u>
		Ieva Jaunā	<u>no 2005</u>

PAMATDATI

- Norāda papildu informāciju, kas ļauj labāk identificēt entīti. Sistēmā izmantojam vērtības no saraksta.
- Atsauces datu veidošanas mērķis ir **identificēt un atšķirt entītes**, nevis veikt padziļinātu biogrāfisku izpēti. *Nav nepieciešams noskaidrot visus iespējamus faktus par personu vai ieguldīt ievērojamu laiku precīzu dzimšanas un miršanas datumu meklēšanā.*
- Parasti pietiek ar īsu pārbaudi uzticamos avotos, piemēram, [Wikidata.org](https://www.wikidata.org/), enciklopēdijās, autoritatīvajās datu bāzēs, institūciju tīmekļvietnēs vai citos uzticamos publiskos informācijas resursos. *Jāizvairās no mākslīgā intelekta ģenerētiem kopsavilkumumiem vai personu sociālo mediju profiliem kā atsauces datu avotiem.*
- Bieži personas identificēšanai un atšķiršanai no citām personām pietiek ar aptuvenu **dzimšanas gadu** vai darbības periodu, **profesiju**, piederību organizācijai vai citu raksturojošu informāciju.
- **Datuma pieraksts:** **GGGG-MM-DD** (gads-mēnesis-diena)
 - 2005 (ja zināms tikai gads)
 - 2005-12-24 (ja zināms konkrēts datums)
- Personām var norādīt šādus datējumus:
 - **Dzimšanas datums**
 - **Miršanas datums**
 - **Darbojies** – periods, kad konkrētā persona ir darbojusies. *Šo norāda tikai gadījumos, kad nav zināms dzimšanas un/vai miršanas datums, lai varētu identificēt, kad persona ir dzīvojusi.*
 - *Aizlieguma gadi* – gadi, kad personas radītie darbi ir bijuši aizliegti (attiecas uz padomju periodu). Šo izmanto retos gadījumos, lai precīzi aprēķinātu autortiesības.

ATTIECĪBAS

- Norāda entītes saistību (attiecības) ar citām entītēm.
- Attiecības var norādīt ar jebkuru citu ATS pastāvošu entīti, piemēram, personu sasaistot ar institūciju.
- **Izvēles elements, taču ļoti noderīgi būtu norādīt personas saistību ar vietu vai institūciju.**

PIEZĪMES UN KOMENTĀRI

- Ja nepieciešams sniegt **papildu skaidrojumu, kontekstu vai norādīt informācijas avotu**, ieteicams pievienot piezīmi vai komentāru. Piezīmē iespējams norādīt tekstu, avotu un valodu.
- Biežākie piemēri: biogrāfiska piezīme, citāti no avotiem, datu paskaidrojumi.
- **Izvēles elements.**

NESKAIDRĪBU GADĪJUMĀ:

- *skatīt:* [https://wiki.lnb.lv/index.php/Atsauces_datu_sistēmas_\(ATS\)_lietošanas_instrukcija](https://wiki.lnb.lv/index.php/Atsauces_datu_sistēmas_(ATS)_lietošanas_instrukcija)
- *jautāt:* matiss.bolsteins@lnb.lv – varam sarunāt arī tiešsaistes konsultāciju!